

PAUL JOHNSON:

Israel måste tänka långsiktigt

Gaza var ett problemområde redan tidigare när egyptierna hade hand om det. På det hela taget har det blivit betydligt lugnare sedan israelerna tog över. Men det fordras specialutbildade styrkor för att ersätta de nuvarande som främst utbildats för strid mot större arabiska arméer. Sätts de in i polisiära sammanhang, uppträder de valhänt och tenderar att bli rädda och våldsamma.

Den nuvarande koalitionsregeringen med Yitzhak Shamir och Shimon Peres som alternerande premiärministrar har lyckats lösa många svåra problem. Då det gäller att få igång fredsprocessen är man emellertid oense.

Svensk Tidskrifts medarbetare, historikern Paul Johnson är författare till bl a boken "A history of the Jews".

Det senaste årets utbrott av våldsam arabisk oro i de israelockuperade områdena var möjligt att förutse och kanske oundvikligt. Det är däremot endast i begränsad omfattning möjligt att dämpa. Samtidigt torde det knappast komma att framkalla en allmän kris i Mellersta östern.

I Mellersta östern kan man hantera en kris åt gången. Kriget i Persiska viken, som är inne i en mycket vanskelig fas, erbjuder i sig nog med bekymmer. För att vara cynisk kan man säga, att det faktum att omvärldens uppmärksamhet så helt varit inriktad på detta krig är det bakomliggande skälet till att palestinierna startat oroligheterna i Gazaområdet.

Palestinierna känner nämligen att den prekära situation som rått under 40 år har negligerats och att ingen på allvar sökt lösa den. Det arabisk-israeliska problemet har satts på undantag.

Stormakterna för sin del är intensivt upptagna av kriget mellan Iran och Irak, eftersom de själva riskerar att dras in i detta krig. De oroas inte på motsvarande sätt av vad som händer mellan araberna och Israel. I känslan av att vara bortglömda, och upprörda, är det lätt nog för unga araber i Gazaremsan, på Västbanken eller i Jerusalem att aktivt engagera sig och använda våld mot de israeliska trupperna.

Gaza — ett problemområde redan tidigare

Gaza är en särskilt dystert och våldsframkallande miljö. Det är överfyllt med ungdomar vars farföräldrar 1948 miste allt de ägde, eller hävdar sig ha gjort det. Gaza var ett problemområde och källa till

oändligt trassel tidigare när egyptierna skötte det. Det har på det hela taget blivit betydligt lugnare sedan israelerna tog över det.

Men invånarna i Gaza har aldrig godtagit Israels styre, och kommer sannolikt aldrig att göra det. Det råder stor arbetslöshet, och duktiga ungdomar har få chanser att hävda sig. Många av dem har suttit i fängelse för mindre förseelser eller våldsdåd. Och väl i fängelse indoktrinerades de av sina medfångar med arabiska våldsläror.

Invånarna i Gaza har aldrig godtagit Israels styre och kommer sannolikt aldrig att göra det.

Det fordras nu mycket små incidenter för att höja febertemperaturen i Gaza, vilken lätt sprider sig till Västbanken (förloppet sker också i motsatt riktning). Den nuvarande utvecklingen började tidigt i oktober 1987, när ett fordon lastat med araber körde in i en israelisk vägspärr i Gaza, och de israeliska vaktposterna dödade tre av resenärerna.

Problemen har därefter bara förvärrats och har spritt sig till större delen av de ockuperade områdena liksom även till själva Israel, delvis till följd av att Israel från början överreagerade för att inte säga visade ren brutalitet. När Israel väl började söka dämpa våldet, förstod extremistiska araber att manipulera läget.

Hittills finns det inte tecken på att någon arabstat, inte ens Syrien, skulle ha sökt utnyttja krisen, utom möjligen på propagandaplanet. Uppenbarligen vill de

i detta läge undvika att dras in i konflikten. Detta ger Israel tillfälle att söka lugna ned situationen. Är då detta möjligt?

Israelerna har först och främst *ett* betydande problem. Vad man nämligen saknar när det gäller att handskas med det utbredda arabiska våldet är tillräckligt med väl tränad och utrustad kravallmilis. På Nordirland t ex har engelsmännen en helt professionell styrka, tränad i årtal för så kallade "lågintensiva operationer" och rustad med alla de sofistikerade kravallfordon som de behöver.

Den israeliska armén däremot är huvudsakligen en värnpliktsstyrka med en stor andel yngre soldater, som främst övats för strid mot större arabiska arméer. Sätts de in i polisiära sammanhang, uppträder de valhant. De tenderar, som framgått, att bli rädda och våldsamma.

Den främsta uppgiften för den israeliska regeringen måste därför bli att söka förbättra arméns sätt att sköta upploppen genom intensiv träning och genom en snar förbättring av utrustningen. Detta kan verka självklart, men är troligen nyckeln till hela problemet. Och det finns inget skäl varför regeringen inte energiskt skulle ta sig an denna del av problemet.

På många sätt är den nuvarande regeringen den bästa som Israel haft sedan David Ben-Gurions dagar. Koalitionen, med Yitzhak Shamir och Shimon Peres som alternerande premiärministrar, kan i teorin tyckas vara en klumpig lösning, men praktiskt har den fungerat väl. Den har isolerat extremisterna i Israels politiska spektrum. Den har lösgjort armén från dess katastrofalt utsatta position i Libanon. Den har gjort underverk med den israeliska ekonomin och minskat inflationen från 200 % om året till ca 15 %.

Fredsförhandlingarna måste komma igång igen

Vad den däremot inte uträttat är att få igång fredsprocessen igen. Detta är den punkt där Shamir och Peres är påtagligt oense. Som utrikesminister sökte Peres förra året sätta igång processen igen. Han fick visst retoriskt stöd i Väst, men Shamir såg med förakt på hans försök och detta blev ett fiasko.

Peres anser, enligt min åsikt med rätta, att det är avgörande för Israels långsiktiga utsikter att ständigt synas göra allt som är möjligt för att nå en varaktig fred med sina grannar.

Men hans argument äger också giltighet i ett kortare perspektiv. Skälet till att unga män dödas i Gaza och Västbanken vid försök att uppenbart fruktlöst söka ut-

mana Israels överhöghet är, att de inte ens på mycket lång sikt har något som helst att hoppas på.

De måste nu få hopp. Det bästa sättet är att söka få igång förhandlingarna igen.

Den israeliska regeringen har gjort underverk med ekonomin och minskat inflationen från 200 % om året till ca 15 %.

Arabstaterna är för närvarande oförmögna att ta några initiativ. Detta betyder att Israel måste ta på sig uppgiften. Förenta Staterna bör ge landet all den uppmuntran som är möjlig.